

Beleidsplan (hoog)begaafdheid

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Ambitie	3
3. Uitgangspunten	3
4. Kenmerken van meer- en hoogbegaafde leerlingen	4
5. De doelgroep	5
6. Signaleren	6
6.1 Signaleren bij binnenkomst	
6.2 Signaleren tijdens schoolloopbaan	
7. Diagnosticeren	6
8. Begeleiden	7
8.1 Niveau 0: S+ niveau binnen de groep	
8.2 Niveau 1: Compacten en verrijken	
8.3 Niveau 2: Plusklas	
8.4 Niveau 3: Bovenschoolse Kangoeroeklas	
8.5 Niveau 4: Voltijd HB-onderwijs	
9. Vervroegde doorstroming	9
Bijlagen	
Bijlage 1: Overzicht wie wat wanneer doet	
B1.1 Signaleren en diagnostiek	
B1.1.1. Signaleren bij binnenkomst	11
B1.1.2. Signaleren tijdens schoolloopbaan	12
B1.2 Begeleiden	13
B1.3 Evaluatie en Borging	14

Bijlage 2: Vormen van compacten	15
B2.1 Convergent compacten	
B2.2 Divergent compacten	
Bijlage 3: Verrijkingmaterialen	16
Bijlage 4: Hoogbegaafde gerelateerde problematiek	17
Bijlage 5: Aanmeldingsprocedure Kangoeroeklas	17
Literatuurlijst	20

1. Inleiding

De afgelopen jaren zien we steeds meer categorieën leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. De leerlingenzorg wordt daardoor steeds complexer.

De visie van de CSG De Waard is dat kinderen zoveel mogelijk binnen de eigen scholen het juiste onderwijs krijgen aangeboden. We willen kinderen opleiden die kunnen functioneren in een snel veranderende samenleving.

In dit beleidsplan beschrijven we de wijze waarop wij als school zorgdragen voor meer- en hoogbegaafde leerlingen en leerlingen met een specifiek talent. Het beleidsplan heeft een link met het beleidsplan (hoog)begaafdheid van CSG De Waard.

2. Ambitie

Met dit beleidsplan zorgen we ervoor dat de school adequaat omgaat met begaafdheid en dat deze leerlingen passend onderwijs krijgen. Wij zien (hoog)begaafdheid als een belofte voor de toekomst waarbij naast een bovengemiddelde intelligentie ook specifieke leer- en persoonskenmerken (*zie hoofdstuk 4*) een belangrijke rol spelen. Het potentieel van een leerling kan daarnaast alleen tot ontwikkeling komen wanneer school, ouders en ontwikkelingsgelijken een positieve invloed hierop uitoefenen.

Ons doel is om de meer- en hoogbegaafde leerlingen en leerlingen met een specifiek talent die uitdaging te bieden die zij nodig hebben. Daarbij staat het welbevinden van de leerlingen voorop. Door het inzetten van een vaste structuur in het compacten en het verrijken van de leerstof, eventueel aangevuld met plusklas en/of kangoeroeklasonderwijs, willen we ervoor zorgen dat ook deze leerlingen zich op zowel cognitief- als op sociaal-emotioneel gebied evenwichtig kunnen ontwikkelen. Er is educatief partnerschap tussen ouders en school. Vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt er gewerkt aan de totale ontwikkeling van het kind.

Begaafde leerlingen willen we onder andere leren:

1. hoe ze moeten leren (ontwikkelen van leerstrategieën);
2. samen te werken;
3. inzicht te krijgen in zichzelf en het eigen handelen;
4. dat ze fouten mogen maken;
5. dat ze hun begaafdheid niet als last ervaren;
6. leren omgaan met het feit dat ze zich sociaal-emotioneel anders ontwikkelen;
7. hoe ze hun leerstijl (bijvoorbeeld top-down denken) goed kunnen toepassen;
8. een op groei gerichte mindset te ontwikkelen.

3. Uitgangspunten

Een belangrijk uitgangspunt voor ons onderwijs is:

Kinderen gaan met plezier naar school, waar ze worden uitgedaagd om op alle gebieden het beste uit zichzelf te halen en waar ruimte is om hun talent te ontwikkelen, zodat

ze een goede basis hebben voor hun verdere leven. Een ander belangrijk uitgangspunt is om het onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen zoveel mogelijk binnen de groepen te organiseren. Dit vraagt inspanning en organisatievermogen van de leerkracht. Door het werken met het IGDI-model creëren we tijd om ook deze groep kinderen goed onderwijs te geven. Soms wordt er gekozen voor een combinatie van onderwijs binnen en buiten de groep, omdat meer- en hoogbegaafde leerlingen ook om een eigen aanpak vragen. In dit beleidsplan wordt uiteengezet hoe de signalering en diagnostisering plaatsvindt, hoe het begaafdheidsonderwijs in de groep wordt vormgegeven en wat de uitgangspunten en de toelatingscriteria van de plusklas en de kangoeroeklas zijn. Ook zetten we uiteen welke criteria we hanteren bij vervroegde doorstroming.

4. Kenmerken van meer- en hoogbegaafde leerlingen

De eigenschappen die specifiek worden toegeschreven aan meer- en hoogbegaafde leerlingen kunnen we onderverdelen in leer- en persoonlijkheidskenmerken:

Leerkenmerken:

- Is snel van begrip
- Kan grote denk- en leerstappen maken
- Beschikt over een goed geheugen
- Toont een brede algemene interesse
- Beschikt over een groot probleemoplossend vermogen
- Kan verworven kennis goed toepassen
- Is in staat nieuwe kennis te integreren met oude kennis
- Beschikt over een groot analyserend vermogen
- Is een doorvrager

Persoonskenmerken:

- Is verbaal sterk
- Wekt de indruk geestelijk vroegrijp te zijn
- Toont een groot doorzettingsvermogen wanneer het uitgedaagd wordt
- Sterkte concentratie wanneer activiteit aansluit bij interessegebieden
- Is perfectionistisch ingesteld
- Heeft grote behoefte aan autonomie
- Accepteert regels en tradities niet klakkeloos maar bevraagt deze
- Is een scherp waarnemer
- Is in staat tot zelfreflectie
- Heeft een bijzonder gevoel voor humor

(Van Gerven & Drent, 2000; Van Gerven en Drent, 2007)

Deze leer- en persoonskenmerken moeten in zeer sterke mate in een grote hoeveelheid én in combinatie met elkaar worden waargenomen wil je kunnen spreken van meer- of hoogbegaafdheid.

5. De doelgroep

Dit beleidsplan richt zich op zeer- en hoog intelligente leerlingen, meer- en hoogbegaafde leerlingen, leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong en leerlingen met een specifiek talent die behoefte hebben aan een aangepast leerstofaanbod, omdat het reguliere leerstofaanbod onvoldoende tegemoet komt aan hun educatieve behoeften.

Doelgroep beschrijving:

- ✓ Onder zeer intelligente leerlingen verstaan wij leerlingen die hoge prestaties op de LOVS-toetsen behalen, maar die niet beschikken over de leer- en persoonskenmerken die toegeschreven worden aan meer- en hoogbegaafde leerlingen. Bij een intelligentie-onderzoek behalen zij een score tussen de 115-130.
- ✓ Hoogintelligente leerlingen zijn leerlingen die zeer hoge prestaties op de LOVS-toetsen behalen, maar die niet beschikken over de leer- en persoonskenmerken die toegeschreven worden aan meer- en hoogbegaafde leerlingen. Bij een intelligentie-onderzoek behalen zij een score van 130 of hoger.
- ✓ Onder *meerbegaafde* leerlingen verstaan wij leerlingen die niet (gediagnosticeerd) hoogbegaafd zijn maar die wel duidelijk meer aan kunnen op basis van hun intelligentie en waarbij er een groot aantal leer- en persoonlijkheidskenmerken worden waargenomen. Bij een intelligentie-onderzoek behalen zij een score tussen de 115-130.
- ✓ Onder *hoogbegaafde* leerlingen verstaan wij leerlingen met hoge intellectuele capaciteiten, een grote motivatie om te presteren en grote creativiteit. Met creativiteit wordt bedoeld een denkvermogen dat flexibel is, associatief, uiteenlopend, intuïtief, origineel en vaak buiten de geijkte paden. Wij signaleren dit door observaties, uitslagen en aantekeningen uit het leerlingvolgsysteem, gesprekken met ouders en de Quicksan uit het DHH. Bij een intelligentie-onderzoek behalen zij een score van 130 of hoger.
- ✓ Bij kleuters spreken we van een *ontwikkelingsvoorsprong* i.p.v. over (hoog)begaafdheid Dit betekent niet dat een kleuter niet hoogbegaafd zou kunnen zijn, maar omdat kleuters zich sprongsgewijs ontwikkelen en we daardoor mindere nauwkeurig kunnen vaststellen of er echt sprake is van hoogbegaafdheid.
- ✓ We spreken van een specifiek talent wanneer een leerling op één gebied uitblinkt en op dit gebied behoefte heeft aan een uitdagend onderwijsaanbod.

(Van Gerven, 2008)

In dit beleidsplan gaan wij verder niet in op dubbel-bijzondere leerlingen (zoals (hoog)begaafde leerlingen met faalangst, ADHD, dyslexie of ASS). Voor deze leerlingen wordt individueel bekeken welke maatregelen noodzakelijk zijn, eventueel in overleg met een externe deskundige.

6. Signaleren

Het is belangrijk om mogelijke (hoog)begaafdheid zo vroeg mogelijk te signaleren, zodat er tijdig ingespeeld kan worden op de specifieke educatieve behoeften.

6.1 Signaleren bij binnenkomst

1. De groepsleerkracht van groep 1 observeert alle nieuw binnengekomen leerlingen intensief gedurende de eerste 4 weken.
2. De informatie van de peuterspeelzaal, kinderdagverblijf of ander voorschoolse opvang wordt door de groepsleerkracht en de intern begeleider zorgvuldig gelezen.
3. Na 4 weken vult de groepsleerkracht de Quicksan (DHH) in. Indien noodzakelijk wordt de module Signalering (DHH) gestart.
4. Na 4-6 weken vindt er een intakegesprek met de ouders plaats. Dit gebeurt door de intern begeleider m.b.v. het intakeformulier.

Al deze gegevens worden door de groepsleerkracht en de intern begeleider zorgvuldig geanalyseerd. Wanneer er sterke signalen van een ontwikkelingsvoorsprong worden waargenomen, zullen de groepsleerkracht en i.b., eventueel ondersteund door de specialist begaafdheid, een plan van aanpak voor deze leerling opstellen (*zie hoofdstuk 8*). Mochten er geringe signalen van een mogelijke ontwikkelingsvoorsprong worden waargenomen, zullen de groepsleerkracht en de i.b. stelselmatig gerichte observaties uitvoeren en zo nodig de fase van diagnosticeren starten.

6.2 Signaleren tijdens schoolloopbaan

Niet iedere potentieel begaafde leerling laat in groep 1-2 daar kenmerken van zien of deze kenmerken worden niet als zodanig door de leerkracht/i.b. geïnterpreteerd. Daarom is het goed om ook tijdens de verdere schoolloopbaan de leerlingen goed in de gaten te houden. Wij doen dit door:

1. Gericht te observeren in de groep door te letten op de specifieke leer- en persoonskenmerken.
 - De Quicksan af te nemen in groep 1, 3 en 5.
 - De module Signalering in te zetten.
 - Gegevens uit methode- en LOVS-toetsen te analyseren.
 - Gesprekken met ouders (en kind) te voeren.

7. Diagnosticeren

Wanneer de leerkracht, IB en SB handelingsverlegen zijn of wanneer er behoefte bestaat aan inzicht in specifieke behoeften en/of de complexiteit van de problematiek of als er sprake is van een mogelijke versnelling, vindt er een diagnostisch onderzoek plaats. Hierbij worden de volgende stappen gezet door de intern begeleider en/of de specialist begaafdheid:

1. De leerkracht vult het aanmeldingsformulier in;
2. Er vindt een verkennend gesprek plaats met ouders, leerkracht en kind;
3. Er wordt een onderzoeksvraag geformuleerd;
4. De leerkracht vult een observatielijst in (DHH);
5. Ouders vullen een vragenlijst in (DHH);
6. De leerling (vanaf groep 5) vult de leerlingvragenlijst in (DHH);
7. De gegevens uit het LOVS worden geanalyseerd;
8. Er wordt, indien nodig, doorgetoetst;
9. Indien er sprake is van een mogelijke versnelling wordt de versnellingswenselijkheidslijst of de risicoanalyse ingevuld.;
10. Er vindt n.a.v. de ingevulde lijsten een diagnostisch gesprek plaats met ouders, leerkracht en kind;
11. De resultaten van het onderzoek worden beschreven in het onderzoeksverslag en wordt besproken met alle betrokkenen;
12. De leerkracht stelt een IHP op.

Doel van het inzetten van het DHH is uitdrukkelijk niet om vast te stellen of een leerling hoogbegaafd is of versneld moet worden, maar om handvatten te krijgen voor beter onderwijs aan de betreffende leerling.

8. Begeleiding

De leerlingbegeleiding is onderverdeeld in niveaus. In dit beleidsplan beschrijven we de zorg vanaf niveau 0.

8.1 Niveau 0: S+ niveau binnen de groep

Op dit niveau geeft de groepsleerkracht instructie volgens het IGDI-model. Dit betekent verkorte instructie op plusniveau, waardoor er meer tijd is voor *methodegebonden* verrijkingsopdrachten. Leerlingen die doorgaans goed tot zeer goed (85% -100%) scoren op de methodetoetsen en een I of I+ score behalen op de LVS-toetsen komen in aanmerking voor de leerroute van compacten en verrijken. Maar *ook* leerlingen die in (zeer) sterke mate over een groot aantal leer- en persoonskenmerken beschikken, komen voor deze leerroute in aanmerking.

(Van Gerven & Drent, 2007)

8.2 Niveau 1: Compacten en verrijken

Compacten is het indikken van de reguliere lesstof waarbij de stof beperkt wordt tot de essenties. De tijd die hierdoor vrijkomt moet worden opgevuld met leerstof dat is afgestemd op de (leer)eigenschappen van meer- en hoogbegaafde leerlingen. *(Drent, 2009)*

Compacten gebeurt convergent of divergent (*bijlage 2*) en wordt op de volgende manier toegepast:

- De eerste leerlijn: 25% - 50% van de oefenstof en 50% - 75% van de herhalingsstof wordt geschrapt. Dit is bedoeld voor zeer intelligente en

meerbegaafde leerlingen, kinderen met een beperkte didactische voorsprong of leerlingen met een talent op één vakgebied.

- De tweede leerlijn: 50% - 75% van de oefenstof en 75% - 100% van de herhalingsstof wordt geschraapt. Dit is bedoeld voor hoogbegaafde leerlingen, kinderen met een grote didactische voorsprong of vervroegd doorgestroomde leerlingen. *(Van Gerven & Drent, 2007)*

Op “De Weerklank” compacten wij bij voorkeur convergent, volgens de richtlijnen voor compacten zoals die beschreven staan in het DHH. We maken hierop een uitzondering voor hoogbegaafde leerlingen; voor deze leerlingen wordt er divergent gecompact.

De inhoud van de verrijkingsopdrachten wordt bepaald door de specifieke educatieve behoeften van de leerling, waarbij rekening gehouden wordt met de competentie en de autonomie van de leerling. Een lijst met verrijkingsmaterialen is opgenomen in de bijlagen *(bijlage 3)*.

Om leerlingen voldoende tijd te geven om te werken aan verrijkingstaken wordt er gewerkt met een dag- of weektaak. Dit alles wordt vastgelegd in een IHP.

8.3 Niveau 2: Plusklas buiten de groep

Wanneer er binnen de groep onvoldoende tegemoet gekomen kan worden aan de cognitieve-, sociale-, en/of emotionele behoeften van de leerling, wordt er door de leerkracht, i.b. en specialist begaafdheid gekeken of deelname aan de plusklas voor deze leerling wenselijk is.

De functie van de plusklas is, door het persoonlijk afgestemde aanbod en het kunnen samenwerken met ontwikkelingsgelijken, het leerplezier van de leerling te behouden en te vergroten. Hierbij worden de kinderen aangesproken op hun capaciteiten en hun leereigenschappen.

Het doel van de plusklas is onder andere:

- Het ontwikkelen van executieve vaardigheden (leren leren)
- Het vergroten van het leerplezier
- Inzicht verkrijgen in zichzelf en het eigen handelen
- Leren samenwerken
- Ontwikkeling van een op groei gerichte mindset. *(Dweck, 2006)*

(Verouden, 2017)

Hierbij worden opdrachten aangeboden die:

- het creatief, analytisch en praktisch denken bevorderen
- een beroep doen op het probleemoplossend vermogen
- aansluiten bij thema's en/of onderwerpen die in de eigen groep behandeld worden
- de leerling inzicht geeft in zijn/haar eigen leerproces
- leren omgaan met het feit dat ze zich sociaal-emotioneel anders ontwikkelen
- beter aansluiten bij de leerstijl van de leerling

De leerlingen werken in de plusklas aan persoonlijke leerdoelen die ze samen met de plusklasleerkracht en de groepsleerkracht hebben opgesteld. Deze doelen zijn gebaseerd op de “Doelen en Vaardigheden Lijst” (DVL) (SLO, 2010). Door deze doelen samen op te stellen worden de leerlingen mede-eigenaar van hun ontwikkeling. De leerlingen uit de bovenbouw houden hun eigen leerproces bij in een logboek. Hierin wordt opgeschreven wat de leerling heeft gedaan, wat goed/niet goed is gegaan, hoe problemen zijn opgelost, of er de volgende keer hulp nodig is of er specifieke materialen nodig zijn enz. De resultaten van het leerproces worden verzameld in een portfolio. Hierin zitten ook de evaluaties van de leerling, de groepsleerkracht en de plusklasleerkracht.

8.4 Niveau 3: Bovenschoolse Kangoeroeklas

Wanneer blijkt dat een (hoog)begaafde leerling aanvullende zorgbehoefte nodig heeft of wanneer wij aanvullende ondersteuningsbehoefte nodig hebben, kan deze leerling aangemeld worden voor de zogenaamde Kangoeroeklas.

Plaatsing in de Kangoeroegroep kan alleen als er sprake is van:

1. (een vermoeden van)hoogbegaafdheid of van hoogbegaafde gerelateerde problematiek (*bijlage 4*)
2. een onderwijsbehoefte die de reguliere school in alle redelijkheid niet kan bieden.

Leerkracht, i.b. en specialist begaafdheid formuleren een hulpvraag en brengen ouders op de hoogte. Na toestemming van de ouders, wordt de aanmeldings- en plaatsingsprocedure (*bijlage 5*) verder gevolgd.

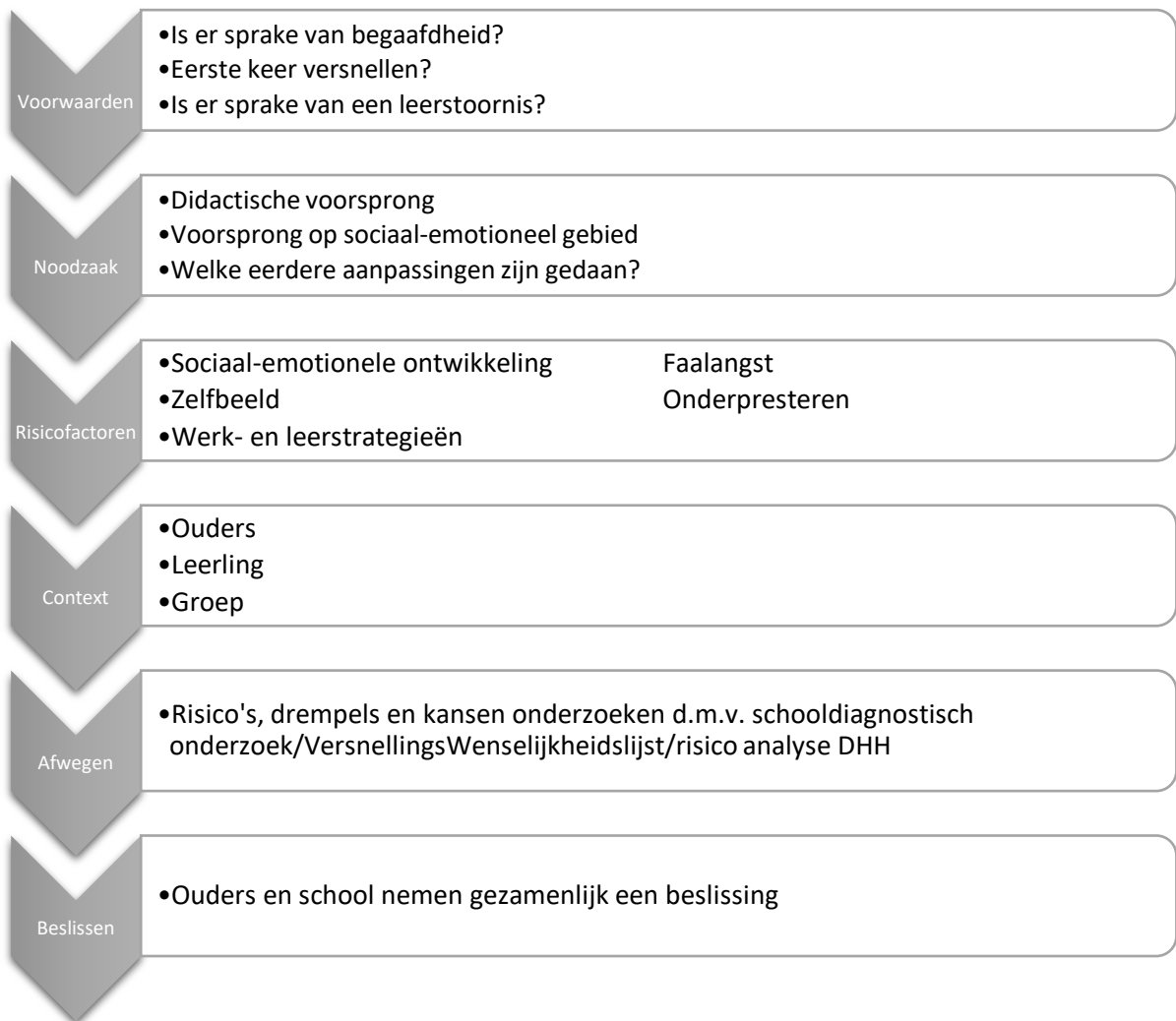
8.5 Niveau 4: Voltijd HB-onderwijs

Mocht blijken dat alle voorgaande interventies niet het gewenste resultaat hebben opgeleverd, wordt er gekeken of deze leerling gebaat zou kunnen zijn bij voltijd HB-onderwijs. Dit onderwijs wordt aangeboden op “Het Pluspunt” in Oud-Beijerland; één van de scholen binnen ons samenwerkingsverband.

9. Vervroegde doorstroming

Vaak wordt vervroegde doorstroming of versnellen geassocieerd met ‘een groep overslaan’. Dit is echter niet de enige vorm. Op “De Weerklank” hebben wij de sterke voorkeur om twee schooljaren te comprimeren tot één schooljaar in plaats van één schooljaar ineens over te slaan. Dit geldt voor de groepen 1 t/m 8).

Vervroegde doorstroming is niet vanzelfsprekend voor een hoogbegaafd kind. Om tot een weloverwogen beslissing te komen of vervroegde doorstroming een goede optie is, hanteren wij als school een aantal vaste criteria die in het onderstaande schema duidelijk worden:

Mocht een leerling vervroegd doorstromen dan is het heel belangrijk dat er direct weer gecompact en verrijkt gaat worden, omdat de kans groot is dat deze leerling zonder deze interventie, heel snel een nieuwe voorsprong ontwikkelt.

Bijlage 1: Overzicht wie wat wanneer doet

B1.1 Signaleren en diagnostiek

B1.1.1. Signaleren bij binnenkomst

Wie	<= Wat =>	Wanneer
Groepsleerkracht groep 1 en Intern Begeleider	Zorgvuldig doornemen van overdracht psz of kdv	Op het moment dat de gegevens beschikbaar zijn
Groepsleerkracht groep 1	Observeren nieuwe leerling	De eerste 4 weken
Groepsleerkracht groep 1	Invullen Quickscan	Einde van de 4 ^{de} schoolweek
Intern Begeleider	Intakegesprek met ouders nieuwe leerling	Na 4-6 weken vanaf het moment dat de leerling op school is
Groepsleerkracht groep 1, ouders	Invullen ouder- en leerkrachtvragenlijst (module Signalering DHH)	Bij twijfel over of aanwijzingen voor een mogelijke voorsprong in de ontwikkeling/begaafdheid
Intern Begeleider/Specialist Begaafdheid	Schooldiagnostiek onderzoek	Bij handelingsverlegenheid van de groepsleerkracht, IB en SB of wanneer er behoefte bestaat aan inzicht in specifieke behoeften en/of de complexiteit van de problematiek of als er sprake is van een mogelijke versnelling

B1.1.2. Signaleren tijdens schoolloopbaan

Wie	<= Wat =>	Wanneer
Groepsleerkracht, ouders	Invullen ouder- en leerkrachtvragenlijst en gesprek	Bij twijfel over mogelijke ontwikkelingsvoorsprong/begaafdheid
Groepsleerkrachten groep 3 en 5	Invullen Quickscan	Binnen 4 weken van het nieuwe schooljaar
Intern Begeleider/Specialist Begaafdheid	Schooldiagnostiek onderzoek	Bij handelingsverlegenheid van de groepsleerkracht, IB en SB of wanneer er behoefte bestaat aan inzicht in specifieke behoeften en/of de complexiteit van de problematiek of als er sprake is van een mogelijke versnelling
Groepsleerkrachten, Intern Begeleider/Specialist Begaafdheid	Identificeren voor deelname aan plusklas	Wanneer er binnen de groep onvoldoende tegemoet gekomen kan worden aan de cognitieve-, sociale-, en/of emotionele behoeften van de leerling. Er kan op 2 vaste momenten in het schooljaar ingestroomd worden in de plusklas: direct na de herfstvakantie en direct na de voorjaarsvakantie

B1.2 Begeleiding

Wie	<= Wat =>	Wanneer
Groepsleerkrachten	Compacten en verrijken volgens de richtlijnen uit het DHH	Bij langdurige hoge resultaten op de LOVS-toetsen en/of wanneer er sprake is van (zeer sterk vermoeden van) meer- of hoogbegaafdheid
Groepsleerkrachten	Plan van handelen t.a.v. het compacten en verrijken vastleggen in IHP en ouders op de hoogte brengen	Bij start van leerroute compacten en verrijken
Groepsleerkrachten	Verrijkingstaken inplannen op de weektaak inclusief instructie en begeleidingstijd	Iedere week
Leerkracht plusklas	Het geven van opdrachten die een beroep doen op de capaciteiten en de leer- en persoonlijkheidseigenschappen van meer- en hoogbegaafde leerlingen	Gedurende 2 uur per week
Leerkracht plusklas, groepsleerkracht, leerling	Opstellen persoonlijke leerdoelen en deze vastleggen in het plan van aanpak	Na 1 maand plusklas onderwijs
Leerling, leerkracht plusklas	Bijhouden logboek	Wekelijks

B1.3 Evaluatie en borging

Wie	<= Wat =>	Wanneer
Groepsleerkracht, Intern Begeleider	Alle gegevens nieuwe leerling analyseren en borgen in ParnasSys	Uiterlijk na 6 weken vanaf het moment dat de leerling op school is.
Groepsleerkrachten, Intern Begeleider/Specialist Begaafdheid	Analyseren gegevens uit Quickscan, Signalering, observaties, toets-gegevens, informatie van ouders en vorige leerkrachten en borgen in ParnasSys	Uiterlijk na 6 weken van het nieuwe schooljaar
Groepsleerkrachten	IHP evalueren, aanpassen en borgen	Iedere 2 tot 3 maanden
Groepsleerkrachten	Evalueren van de gemaakte verrijkingstaken	Dagelijks/wekelijks
Leerkracht plusklas, groepsleerkracht, leerling	Evaluatie van werk in de plusklas en persoonlijke leerdoelen. Dit wordt vastgelegd in het plan van aanpak en in ParnasSys	Einde van een periode
Directie, Intern Begeleider, Specialist Begaafdheid, groepsleerkrachten	Evalueren begaafdheidsonderwijs in de groepen en in de plusklas	Januari en Juni
Intern Begeleider, Specialist Begaafdheid	Evalueren, aanpassen en borgen van beleidsplan HB	Jaarlijks

Bijlage 2: Vormen van compacten

B2.1 Convergent compacten

Bij convergent compacten blijven alle leerlingen binnen de methode, maar door het compacten komt er wel tijd vrij voor verrijkingsstof.

Wat bied je dan aan?

- Introductie van een nieuw thema
- Bied instructie verkort aan of laat instructie weg
- Belangrijke leerstappen in de leerlijn
- Ontdek- en onderzoeksactiviteiten
- Pluswerk van de methode wat wezenlijk moeilijker is
- Activiteiten op tempo
- Opdrachten die gericht zijn op metacognitieve vaardigheden

(Steenbergen, 2009a)

B2.2 Divergent compacten*

Divergent compacten, ook wel individueel compacten genoemd, heeft betrekking op de leerbehoeften van de individuele leerling.

Hoe ga je te werk?

- Voorafgaand aan een nieuw blok neem je de methodetoets af om bij deze kinderen het niveau van beheersing te meten. Dit doe je in principe alleen als de LOVS-toetsen je onvoldoende genuanceerd zicht geven op de behaalde doelen.
- Je stelt vast welke onderdelen van de toets beheerst worden.
- De niet-beheerste onderdelen komen in het aanbod. Deze worden met een verkorte instructie aangeboden.

Let bij deze manier van compacten wel op dat de leerlingen betrokken blijven bij het groepsgebeuren.

(Van Gerven en Drent, 2007)

*Divergent compacten is minder geschikt voor kinderen die onderpresteren of faalangstig zijn.

Bijlage 3: Verrijkmateriaal

Rekenen:

- Rekentijgers
- Kien

Taal/spelling/begrijpend lezen:

- Plustaak taal
- Zinder
- Ballade projecten
- Topondernemers
- Story cubes

Zaakvakken:

- Plustaak wereldoriëntatie
- Zinder
- Reis door de ruimte
- Topondernemers

Materialen die gebaseerd zijn op creatief-, analytisch en logisch nadenken:

- Denksleutels
- Outside the Box
- Tridio
- Diverse Smartgames

Materialen die een beroep doen op het onderzoekend en ontdekkend leren:

- Kleuterlab

Bijlage 4: Hoogbegaafde gerelateerde problematiek

Meer- en hoogbegaafde kinderen kunnen problemen ontwikkelen omdat de omgeving niet goed aansluit bij hun behoeften. Problemen die kunnen ontstaan zijn:

- Onderpresteren
- Faalangst
- Psychosomatische klachten
- Behoeftte aan ontwikkelingsgelijken
- Moeite met het anders zijn/anders denken

Wanneer wij niet genoeg kunnen anticiperen op deze problematiek, wordt de leerling aangemeld voor de bovenschoolse Kangoeroeklas.

Bijlage 5: Aanmeldings- en plaatsingsprocedure Kangoeroeklas

Scholen melden leerlingen aan voor 'De Kangoeroeklas' volgens de hieronder beschreven aanmeldings - en plaatsingsprocedure voor 'De Kangoeroeklas':

A. De aanmelding gebeurt via het aanmeldformulier voor 'De Kangoeroeklas' (zie bijlage 2);

B. Centraal staat een heldere door leerling, ouders en basisschoolleerkracht geformuleerde hulpvraag. Meestal zal deze op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling liggen of heeft deze te maken met de situatie in de eigen school en/of klas.

C. Naast de kenmerken van (hoog)begaafdheid moet duidelijk zijn dat het kind in kwestie hinder ondervindt van zijn/haar (hoog)begaafdheid en/of onderpresteert;

D. School en ouders ondertekenen het aanmeldingsformulier;

E. School legt aan ouders uit hoe de aanmeldings- en plaatsingsprocedure eruit ziet;

F. De toelatingscommissie voor 'De Kangoeroeklas', bestaande uit de CSG De Waard orthopedagoge, een vertegenwoordiger van 'De Kangoeroeklas' en een afgevaardigde namens de intern begeleiders, beoordeelt alle aanvragen;

G. In het geval van urgente ondersteuningsvragen kan de toelatingscommissie een beredeneerde afwijking maken.

H. Uitspraken van de toelatingscommissie zijn bindend voor alle partijen;

I. Indien leerlingen worden toegelaten tot 'De Kangoeroeklas' krijgen zij hiervan bericht via een lid van de plaatsingscommissie, ontvangen zij de kangoeroegids en volgt er een intakegesprek met de kangoeroeleerkracht, waar het kind les van zal krijgen;

J. Wanneer een kind niet geplaatst kan worden, beslist de plaatsingscommissie of het kind wel/niet automatisch weer meedoet in de volgende ronde. Het zal dan in die plaatsingsprocedure weer evenveel kansen hebben als nieuw aangemelde kinderen.

K. Ieder half jaar wordt gezamenlijk - door ouders, school en 'De Kangoeroeklas' - gekeken in hoeverre 'De Kangoeroeklas' nog toegevoegde waarde heeft bij het werken aan de ondersteuningsvraag. Indien nodig kan de periode in 'De Kangoeroeklas' verlengd worden.

L. Concrete opbrengsten zijn bijvoorbeeld: kunnen samenwerken en afstemmen met anderen, kunnen plannen en organiseren, zich kunnen inleven in anderen, herkennen en hanteren van eigen gevoelens of omgaan met de eigen begaafdheid;

M. De leerlingen gaan snappen hoe leren gaat en leren daarop te reflecteren: de zogeheten metacognitieve vaardigheden; Meestal ligt deze op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling of heeft deze te maken met de situatie in de eigen school en/of klas.

N. Het therapeutische karakter van 'De Kangoeroeklas' impliceert dat als een (hoog)begaafde leerling bovenstaande opbrengsten heeft gerealiseerd, deze verder kan in de eigen klas (en plusklas) van de school;

O. Uiterlijk vier weken voor het einde van een periode beschrijven de kangoeroeleerkrachten per leerling de ontwikkeling in relatie tot hun hulpvraag. Voor de leerlingen die in 'De Kangoeroeklas' moeten blijven, beargumenteren zij waarom hij/zij gebaat is bij voortzetting van onderwijs in 'De Kangoeroegroep'.

P. Het continueren van een plaatsing wordt bepaald door de plaatsingscommissie.

Q. Er worden per periode maximaal 16 leerlingen in één kangoeroegroep geplaatst. De plaatsing zal geschieden voor de tijd dat een leerling nodig heeft om met zijn (hoog)begaafdheid om te gaan. De praktijk heeft geleerd dat het volgen van één jaar kangoeroeklas in veel gevallen kan volstaan.

Tijdpad	
Uiterlijk vier weken voorafgaand aan de herfstvakantie	Gezamenlijke aanmelding van een mogelijke leerling voor 'De Kangoeroeklas' door school en ouders, waarbij de ondersteuningsvraag centraal staat
Idem	Beschrijving ontwikkeling huidige leerlingen in relatie tot hun hulpvragen door de kangoeroeleerkracht.
Drie weken vóór de herfstvakantie	Bijeenkomst van de plaatsingscommissie, die leidt tot samenstelling kangoeroegroepen in periode I. van het schooljaar
De twee weken, voorafgaand aan de herfstvakantie	De kangoeroeleerkrachten hebben intakegesprekken met school, ouders en nieuwe leerlingen voor periode I. van 'De Kangoeroegroep', waarin zij de ondersteuningsvraag bespreken.
Voor de herfstvakantie	Uitnodiging naar nieuwe leerlingen door basisschool
Na de herfstvakantie	Start periode I. van het kangoeroejaar: a. Nieuwe leerlingen; b. Leerlingen, die al eerder onderwijs in 'De Kangoeroegroep' volgden.

Laatste week van november	Informatieavond voor ouders en leerkrachten van leerlingen in 'De Kangoeroeklas'
Uiterlijk vier weken voorafgaand aan de voorjaarsvakantie	Gezamenlijk aanmelding van een mogelijke leerling voor 'De Kangoeroeklas' door school en ouders, waarbij de ondersteuningsvraag centraal staat
Idem	Beschrijving ontwikkeling huidige leerlingen in relatie tot hun hulpvragen door de kangoeroeleerkracht.
Drie weken vóór de voorjaarsvakantie	Bijeenkomst van de plaatsingscommissie, die leidt tot samenstelling kangoeroegroepen in periode II. van het kangoeroejaar
De twee weken, voorafgaand aan de voorjaarsvakantie	De kangoeroeleerkrachten hebben intakegesprekken met school, ouders en nieuwe leerlingen voor periode I. van 'De Kangoeroegroep', waarin zij de ondersteuningsvraag bespreken.
Voor de voorjaarsvakantie	Uitnodiging naar nieuwe leerlingen door basisschool
Na de voorjaarsvakantie	Start periode II. van het schooljaar: a. Nieuwe leerlingen; b. Leerlingen, die al eerder deel uit maakten van 'De Kangoeroeklas'
Laatste week van maart	Informatieavond voor ouders en leerkrachten van kangoeroekinderen

Literatuurlijst

- Ahlers, L. (2017). Compacten van de leerstof. In: Gerven, E. van (red). *De Gids*. Nieuwolda: Leuker.nu (blz. 146-148).
- Waard, de CSG. Beleidsplan (hoog)begaafdheid. Bijlage 1: aanmeldings- en plaatsingsprocedure voor de Kangoeroeklas.
- Drent, S. & Gerven, E. van (2012). *Passend onderwijs voor begaafde leerlingen*. Assen: Koninklijke Van Gorcum (blz. 72-82).
- Drent, S. (2009). Compacten. In: Gerven, E. van (red.) *Handboek hoogbegaafdheid*. Assen: Koninklijke Van Gorcum (blz. 76-80).
- Gerven, E. van & Drent, S. (2007). *Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid*. Assen: Koninklijke Van Gorcum.
- Verouden, J. (2017). Peergroeponderwijs. In: Gerven, E. van (red.) *De Gids*. Nieuwolda: Leuker.nu (blz. 172, 173).